

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 21/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 4. februára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., kandidáta na starostu obce Ostrov, zastúpeného advokátom JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., Advokátska kancelária, Južná trieda 28, Košice, vo veci namietanej nezákonnosti a neústavnosti volieb starostu obce Ostrov konaných 15. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2014 telefaxom doručená (doplnená 26. novembra 2014) sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), pre neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Ostrov (ďalej aj „obec“) konaných 15. novembra 2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vo voľbách do orgánov samosprávy obce konaných 15. novembra 2014 neúspešne kandidoval na starostu obce. Podľa „Zápisnice okrskovej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce“ z 15. novembra 2014 bolo pre voľbu starostu obce odovzdaných 199 platných hlasovacích lístkov. Sťažovateľ z tohto počtu získal 81 hlasov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 40,70 %, víťazný kandidát F. M. (ďalej len „zvolený starosta“) 103 hlasov, t. j. 51,76 % a ďalší nezvolený kandidát Marián Kráľ získal 15 platných hlasov, čo je 7,54 %.

Vo vzťahu nezákonnosti a neústavnosti volieb starostu obce sťažovateľ uviedol tieto skutočnosti:

„Sťažovateľ sa dňa 24. 11. 2014 dozvedel, že volieb sa zúčastnili aj

J. G., nar... por. číslo 33,

P. Š., nar... por. číslo 211

J. Š., nar... por. číslo 212,

ktorí nemajú v obci trvalý pobyt už od roku 2002...

Nakoľko vyššie uvedené osoby nemali trvalý pobyt v obci Ostrov, nemali byť zapísaní v zozname voličov, a nemalo im byť umožnené hlasovanie vo voľbách, pretože podľa zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov v súlade § 2 ods. 1: Právo voliť do orgánov samosprávy obcí majú obyvatelia Slovenskej republiky, ktorí majú v obci trvalý pobyt. Teda komunálnych volieb v obci Ostrov sa dňa 15. 11. 2014 aktívne zúčastnili osoby, ktoré nemali aktívne volebné právo.

Okrsková volebná komisia nežiadala od nich doklad totožnosti, teda občiansky preukaz, alebo cestovný doklad...

R. J... upravoval hlasovacie lístky aj za svoju manželku, a vhodil do volebnej urny obálku s hlasmi aj za svoju manželku A. R... Takýto postup je v rozpore so zákonom, a okrsková volebná komisia nemala umožniť takýto spôsob hlasovania...

Nepoužitú hlasovaciu lístku okrskovou volebnou komisiou v obci Ostrov neboli zapečatené v súlade s § 37 ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb.

Podľa § 40 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. Okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a odovzdá ich spolu s ostatnými spismi do úschovy obci.

Okrsková volebná komisia v obci Ostrov nepostupovala v súlade s § 40 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. nakoľko nezabezpečila hlasovacie lístky, obálky.

V súlade s rozhodnutím Ústavného súdu PL. ÚS 56/2011 ide o závažné porušenie zákona...

P. G... ako kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva, išiel ako sprevádzajúca osoba voliča J. G..., že Jozef nevie koho má voliť. Bol pri ňom za plentou a pomáhal mu s vyplnením volebného lístka. Podľa nálezu PL. ÚS 13/2011, asistujúca osoba nemôže byť v postavení kandidáta...

Pani M. V..., požiadala o voľbu do prenosnej schránky nakoľko je chorá. Jej syn ale členov volebnej komisie nevpustil do domu a tak nemohla voliť...

Samotný zoznam voličov je nesprávny, lebo nesedia poradové čísla od č. 101 do 110 sú duplicitné.

Ako vidieť zo skutkového stavu pri voľbách do orgánov obce Ostrov došlo k vážnym porušeniam Ústavy SR a zákona č. 346/1990 Zb. čo mohlo závažným spôsobom ovplyvniť výsledok volieb a sú veľmi vážne pochybnosti o skutočnom výsledku volieb, najmä z dôvodu nezapečatenia nepoužitých volebných lístkov, a následne nebola zapečatená ani volebná dokumentácia.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že:

„Voľby starostu obce Ostrov konané dňa 15. 11. 2014 sú neplatné.“

Podaniami doručenými ústavnému súdu 28. novembra 2014 a 15. decembra 2014 sťažovateľ predložil ústavnému súdu list Registra obyvateľov Slovenskej republiky, odboru správy registrov, sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Banská Bystrica (ďalej len „register obyvateľov“), č. p. RE-4-14893/2014 z 21. novembra 2014 adresovaný Obecnému úradu Ostrov, ktorým boli dokladované miesta trvalých pobytov J. G., P. Š. a J. Š. mimo obce Ostrov.

V podaní doručenom ústavnému súdu 15. decembra 2014 sťažovateľ zdôraznil, že porušenie ustanovení § 37 ods. 1 a § 40 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“) volebnou komisiou je „závažné porušenie zákona a voľby sú nepreskúmateľné, nakoľko s volebnou dokumentáciou mohli manipulovať členovia okrskovej volebnej komisie, zamestnanci obecného úradu a každý, kto prišiel do styku s volebnou dokumentáciou. Ide o tak závažné porušenie volebného zákona, že ústavný súd by mal vyhlásiť voľby v obci Ostrov za neplatné.“

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd konštatuje, že podanie sťažovateľa vzhľadom na jeho obsah posúdil ako sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ namietal nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce, ku ktorej malo dôjsť v dôsledku toho, že

1. volieb sa zúčastnili a vo voľbách hlasovali tri osoby, ktoré v obci nemali a nemajú trvalý pobyt,
2. úpravu hlasovacieho lístka A. R., ako aj samotné vhoďenie tohto jej lístka do volebnej schránky vykonal jej manžel J. R.,
3. nepoužité hlasovacie lístky a následne ani celá volebná dokumentácia nebola zapečatená tak, ako to vyžadujú príslušné ustanovenia zákona o voľbách,
4. jedného z voličov sprevádzal do priestoru na úpravu hlasovacích lístkov kandidát na poslanca obecného zastupiteľstva,
5. syn voličky, ktorá požiadala o voľbu do prenosnej volebnej schránky, neumožnil svojim správaním, aby táto skutočne volila,
6. poradové čísla od 101 do 110 v zozname voličov sú duplicitné.

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu zákona o voľbách dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločnosťou demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Vo všeobecnosti platí, že k tomu, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu, a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta, a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona (v tomto prípade podľa § 45 zákona o voľbách), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že rozdiel medzi počtom platných hlasov odovzdaných pre sťažovateľa a pre zvoleného starostu je 22 v prospech zvoleného starostu.

Sťažovateľ tvrdí, že v obci volili traja voliči, ktorí však v čase konania volieb v nej neboli prihlásení na trvalý pobyt, a teda nespĺňali podmienku ich zapísania do zoznamu voličov. Ako dôkaz o tejto skutočnosti sťažovateľ predložil list registra obyvateľov č. p.

RE-4-14893/2014 z 21. novembra 2014 adresovaný Obecnému úradu Ostrov, z obsahu ktorého vyplýva, že J. G., narodený ..., má od 19. septembra 1996 trvalý pobyt na ..., P. Š., narodený ..., má od 21. novembra 2002 trvalý pobyt v ... a J. Š., narodená ..., má od 10. apríla 2002 trvalý pobyt v ... V zozname voličov obce sa však osoby so zhodným menom, priezviskom a dátumom narodenia nachádzajú pod číslami 33, 211 a 212 a títo sa volieb zúčastnili. Takáto okolnosť bez akýchkoľvek pochybností predstavuje porušenie § 2 ods. 1 zákona o voľbách, podľa ktorého právo voliť do orgánov samosprávy obcí majú obyvatelia Slovenskej republiky, ktorí majú v obci... trvalý pobyt a najneskôr v deň volieb dovŕšili 18 rokov veku. Ústavný súd nemal dôvod spochybňovať ani sťažovateľom predložený dôkaz, avšak ak by aj ďalším dokazovaním došlo k preukázaniu pravdivosti tvrdenia sťažovateľa, neuznanie hlasov troch voličov by na konečnom výsledku oproti súčasnému stavu vzhľadom na rozdiel hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom na starostu obce nič nezmenilo.

Obdobne pokiaľ ide o úpravu hlasovacieho lístka A. R. a jeho vhodenia do volebnej schránky jej manželom J. R., ďalej sprevádzania J. G. do priestoru určeného na úpravu hlasovacieho lístka kandidátom na poslanca obecného zastupiteľstva P. G. (odhliadnuc od skutočnosti, že napádanými sú voľby starostu obce) a napokon aj nemožnosť vykonania volebného aktu V. M. do prenosnej schránky zavinenú jej synom, tieto by bolo možné za predpokladu ich preukázania považovať za skutočnosti odporujúce ustanoveniam zákona o voľbách, prípadne ústavným zásadám, na dodržiavaní ktorých je potrebné v záujme rešpektovania demokratických princípov trvať, tak ako to ústavný súd už v predošlých rozhodnutiach deklaroval, avšak znovu ide o tri prípady, ktoré ak by aj ústavný súd v danej veci zohľadnil, nemalo by to žiaden dopad na aktuálny volebný výsledok, a to aj so zarátaním troch hlasov voličov uvedených v predošlom odseku.

Sťažovateľ ďalej namietal, že po ukončení hlasovania „*Okrsková volebná komisia nepoužité hlasovacie lístky nezapečatila v súlade § 37 ods. 1*“ zákona o voľbách, a rovnako namietal, že došlo k porušeniu § 40 ods. 2 zákona o voľbách, podľa ktorého volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu

s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy. V tomto prípade dokumentácia podľa slov sťažovateľa zapečatená nebola.

Ústavný súd v rámci svojej judikatúry už vyslovil, že volebné súdnictvo je z pohľadu ústavného založené na príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou (a to objektívnou alebo potencionálnou) a výsledkom volieb, a zároveň na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy k vyvráteniu tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (napr. nález sp. zn. PL. ÚS 100/07 zo 17. septembra 2008).

V tejto súvislosti treba taktiež uviesť, že volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb, a potom z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat', ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

Sťažovateľ v sťažnosti a jej doplnení na preukázanie jeho tvrdení ako dôkaz navrhol vyžiadanie volebnej dokumentácie.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že možnosť zneužitia volebných materiálov opomenutím ich riadneho zabezpečenia proti tomu síce možno označiť za potencionálnu volebnú vadu, avšak podľa názoru ústavného súdu táto vada sama osebe nie je spôsobilá vyvolať dôvodnú pochybnosť o zneužití tejto volebnej dokumentácie, resp. o zneužití hlasovacích lístkov členmi príslušnej volebnej komisie, pracovníkmi obecného úradu alebo tretími osobami, ktorého výsledkom by bolo konanie majúce dopad, resp. vplyv na samotný výsledok volieb. V rámci svojej argumentácie teda sťažovateľ predstrel určitú skutkovú konštrukciu spočívajúcu v existencii možnosti neoprávnenej manipulácie s hlasovacími lístkami, avšak nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by objektívne mohli zakladať aspoň náznak dôvodného podozrenia, že k zneužitiu hlasovacích lístkov, resp. nezákonnej manipulácii s hlasovacími lístkami v uvedenom prípade došlo, a preto túto námietku možno podľa ústavného súdu označiť za špekulatívnu, nemajúcu žiaden právny význam.

Podobne námietka sťažovateľa, že „*samotný zoznam voličov je nesprávny, lebo nesedia poradové čísla od č. 101 do 110 sú duplicitné*“, sama osebe bez akýchkoľvek ďalších hmatateľných indícií smerujúcich k záveru o vplyve tejto skutočnosti na volebný výsledok nepostačuje na rozhodnutie ústavného súdu o neplatnosti volieb starostu obce. Sťažovateľ netvrdí, že by z tohto dôvodu došlo k nesprávnemu spočítaniu hlasov, prípadne nesprávnemu zráťaniu počtu zúčastnených voličov, netvrdí ani to, že voliči pod týmito poradovými číslami volili viackrát.

Z predloženého zoznamu voličov skutočne vyplýva, že poradové čísla 101 až 110 sa v zozname voličov nachádzajú dvakrát, avšak voliči uvedení za týmito poradovými číslami nie sú totožní. Napríklad poradové číslo 101 bolo priradené T. K., narodenému ..., ktorý nevolil, ako aj M. L., narodenému ..., ktorý sa volieb zúčastnil; por. číslo 102 bolo priradené A. K., narodenej ..., ktorá volila, ale aj M. L., narodenému ..., ktorý svoje právo voliť nevyužil; poradové číslo 103 mali tak A. K., narodená ..., ako aj D. L., narodená ..., ktoré sa obe volieb zúčastnili a pod. Podľa názoru ústavného súdu pre správnosť výsledkov volieb je rozhodujúce, aby v zozname voličov bola poznamenaná účasť dostatočne zidentifikovaného voliča na voľbe do orgánov samosprávy obce, a zabrániť tak opakovanému hlasovaniu tohto istého voliča, čo v danom prípade zjavne dodržané bolo, preto uvedené skutkové zistenie nie je samo osebe schopné poskytnúť dostatočný základ pre spochybnenie volebných výsledkov, a preto uvedenú námietku ústavný súd považoval za takú, ktorá nemá v tejto veci právny význam. Navyše, po zohľadnení chyby v číslovaní celkový počet osôb zapísaných do zoznamu voličov zodpovedá počtu voličov (252) uvedenému v „Zápisnici okrskovej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a voľbách starostu obce“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd skutočnosti označené sťažovateľom vo volebnej sťažnosti a jej doplnení v časti považoval za také, ktoré vôbec nepreukazujú porušenie volebného zákona, a v časti za také, ktoré síce poukazujú na isté negatívne skutočnosti a udalosti, ale ktorých charakter, intenzita a spôsob ich prejavu nemohli mať za následok

záver, že došlo k takému porušeniu zákona o voľbách, ktorý mohol ovplyvniť (vo význame ovplyvnil) dosiahnuté výsledky volieb na starostu obce (podobne napr. PL. ÚS 74/2011).

Ústavný súd konštatuje, že tvrdenia sťažovateľa, ktorými namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce konaných 15. novembra 2014, nie sú vzhľadom na okolnosti daného prípadu v príčinnej súvislosti so zisteným porušením ústavy a zákona o voľbách a nie sú takého charakteru, rozsahu a intenzity, aby mohli podstatným spôsobom reálne ovplyvniť, kto bol v napadnutých voľbách zvolený za starostu obce Ostrov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2015